Overzicht Presentaties, Cursussen, Films, Fietstochten, Wandelingen, Tentoonstellingen.

Stichting Historische Sociëteit
Enschede - Lonneker

De Stichting Historische Sociëteit Enschede-Lonneker kent een gevarieerd aanbod aan activiteiten waar u tegen een geringe vergoeding – meestal 50 euro – gebruik van kunt maken.
Aanvragen kunt u indienen bij het secretariaat: secretaris@shsel.nl
Onderstaande lijst bestaat uit 2 delen. In het eerste deel OVERZICHT worden alle onderwerpen genoemd met de daar bijbehorende tijdsduur.
Met de toets <ctrl> + klikken op het nummer van het onderwerp komt u direct op een uitgebreide uitleg van het gekozen onderwerp die in het tweede deel van deze lijst staat.

OVERZICHT

Presentatie	**duur ca.**
P01. Gevels in de Enschede binnenstad.	2 x 45 min
P02. Gemeentelijke monumenten van Enschede.	45 min
P03. Ambulante handel.	60 min
P04. Begraafplaatsen in Enschede.	60 min
P05. Boerenkerkhof aan de Deurningerstraat.	2 x 60 min
P06. Wandelen langs grensstenen.	60 min
P07. Wijk “Het Ribbelt” van vroeger naar nu.	90 min
P08. Wijk “’t Zeggelt” van vroeger naar nu.	90 min
P09. Wijk “De Laares” van vroeger naar nu.	90 min
P10. Het ontstaan van de wijk “Het Zwik”.	2 x 60 min (in voorbereiding)
P11. Wijk “Velve-Lindenhof”.	2 x 45 min
P12. Verpleging en verzorging.	2 x 45 min
P13. Feest.	2 x 45 min
P14. Foto’s van Brusse.	2 x 45 min
P15. Enschede in de 19^{e} eeuw.	2 x 45 min
P16. Opkomst van de textielindustrie in Twente.	2 x 45 min
P17. Tjaps.	45 min
P18. De kapel in het veen.	45 min
P19. De oude binnenstad van Enschede.	
P20. 75 jaar bevrijding van Enschede.	
P21. De Krim, het Overschot en Sebastopol.	45 min
P22. Deurningerstraat.	
P23. Enschede noord.	
P24. Tram terug in Twente - Historie 1908 – 1933.	
P25. Oude mannen- en vrouwenhuis.	
P26. Roombeek vóór 2000.	
P27. TET-tram 1. (2 presentaties)	
P28. Deltex - Textielindustrie Enschede.	
P29. Ramie Union.	

P30. Langs de tramroute.
P31. Brusse foto's bevrijding van Enschede.
P32. Enschede Prentbriefkaarten 1895 – 1905.
P33. Wijken “Boddenkamp-Lasonder-’t Zeggelt”.
P34. Wijken “Ribbelt-De Laares”.
P35. Wijk “De Bothoven” van vroeger naar nu. 90 min

Cursus	**duur ca.**
C01. Geschiedenis van het Twentse landschap	5 x 90 min

Film	**duur ca.**
F01. Oude filmpjes van Enschede.	2 x 45 min
F02. Afscheid burgemeester Edo Bergsma.	3,5 min
F03. Bevrijding van Enschede 1 april 1945.	25 min
F04. Bruin Goud - Turfwinning 1933.	60 min
F05. De Wegwijzer - ombouw gasapparatuur 1966.	43 min
F06. Het geweten van een stad - Ds. Overduin.	70 min
F07. Jubileum pastoor Hartman - Mariakerk 1938.	8 min
F08. Lonneker Melkfabriek productieproces 1955.	24 min
F09. Menko-Spinnerij Oosterveld 1947.	38 min
F10. Mobilisatie 1939 en bevrijding 1 april 1945.	15 min
F11. Onze Schuilkelder + bevrijding 1 april 1945.	17 min
F12. Twente Toen (vanaf 1926).	30 min
F13. Twente 1928 – 1953.	41 min
F14. Uitstapjes Buurtver. K.W.A.B.Z. 1945 en 1949.	50 min
F15. Uitstapjes Tetem personeel 1947/49/50 en 52.	57 min
F16. Vredestein productieproces.	
F17. Wederopbouw Wissink's Möll in Usselo 1981.	
F18. Zo doo wiejleu dat' - 100 jaar Twente.	90 min
F19. d’Oale Markt 1860 – heden.	85 min
F20. Bombardement De Veldkamp.	31 min
F21. Gemeente Reinigingsdienst ca. 1930.	22 min
F22. Het kippenhok op De Weele. (Bert Woudstra)	16 min
F23. Mijn Twente.	65 min
F24. Onthulling standbeeld Alphons Ariëns 16-6-1934.	15 min
F25. Restauratie van TET-tram 1.	27 min
F26. TET-tram 1. (4 filmpjes)	61 min
F51. Mosa porselein- en tegelproductie.	10 min
F52. Molens van Holland.	50 min
F53. Alleman. (Film van Bert Haanstra -1963)	108 min

Fietstocht

L01. Langs beken en boerderijen ten zuiden van Enschede. 3 uur
L02. Fietsen langs markestenen. (Naar wens samen te stellen)

Wandeltocht

W01. Wigboldroute van paal naar paal. 2,5 uur
W02. Rondleiding Boerenkerkhof.

Tentoonstelling

T01. Deurningerstraat.
T02. Hogeland.
T03. Kuipersdijk
T04. Bevrijding Enschede.
T05. Etsen Anton Reuvers.

TOELICHTING

Presentatie.

01. Gevels in de Enschede binnenstad.
(ca. 2 x45 min, Geert Bekkering)

Deze lezing is gebouwd rond detailfoto's van de gevels van oude panden in de binnenstad van Enschede (binnen het ei). De lezing kan gegeven worden als quiz, waarbij vóór de pauze de mensen de mogelijkheid hebben de plaats van deze historische panden te raden en dat volgt er na de pauze de uitleg met (bouw)historische details.

02. Gemeentelijke monumenten van Enschede.
(ca. 45 min, Geert Bekkering)

Deze lezing is gebouwd rond detailfoto's van de gevels van gemeentelijke monumenten binnen de singels van Enschede. De lezing kan gegeven worden als quiz, waarbij vóór de pauze de mensen de mogelijkheid hebben de plaats van deze historische panden te raden en dat volgt er na de pauze de uitleg met (bouw)historische details.

03. Ambulante handel.
(ca. 60 min, Geert Bekkering)

Vroeger kwam er van alles aan de deur: bakker, slager, groenteman, kruidenier enz. Met oude foto's wordt dit voor Enschede besproken.

04. Begraafplaatsen in Enschede.
(ca. 60 min, Harry van der Sleen)

Vertelling over het ontstaan van de begraafplaatsen en bekende mensen die er liggen.

05. Boerenkerkhof aan de Deurningerstraat.
(ca. 2x 60 min, Georges Schafraad)

Het ontstaan van het Boerenkerkhof en een aantal interessante personen die er begraven liggen worden besproken.

06. Wandelen langs grensstenen.
(ca. 60 min, Harry van der Sleen)

Grensstenen binnen de gemeente Enschede passeren de revue.

07. Wijk "Het Ribbelt" van vroeger naar nu.
(ca. 2x 60 min, Georges Schafraad)

De ontwikkeling van de wijk vanaf de ijstijd tot nu met veel aandacht voor de steenovens die hier stonden.

08. Wijk "'t Zeggelt" van vroeger naar nu.
(ca 90 min, Georges Schafraad)

Ontstaansgeschiedenis en historische foto's van de wijk "'t Zeggelt".

09. Wijk "De Laares" van vroeger naar nu.
(ca 90 min, Georges Schafraad)

Ontstaansgeschiedenis en historische foto's van de wijk "De Laares".

10. Het ontstaan van de wijk “Het Zwik”.
    (ca. 2 x 60 min, Georges Schafraad)

    De ontwikkeling van de wijk vanaf de ijstijd tot nu met veel aandacht voor de steenovens die hier stonden.

11. Wijk “Velve-Lindenhof”.
    (ca. 2 x 45 min, Geert Bekkering)

    Ontwikkeling van de wijk vanaf ca 1850, met veel aandacht voor het voormalige boerenland, de spoorlijn, voormalige uitspanning Lindenhof en de Ramie-Union, nu MIRO.

12. Verpleging en verzorging.
    (ca. 2 x 45 min, Geert Bekkering)

    In het ziekenhuis ging het vroeger heel anders toe, maar ook de kraamverpleegster aan huis deed heel andere dingen dan tegenwoordig. Al die verhalen worden met oude foto’s geïllustreerd.

13. Feest.
    (ca. 2 x 45 min, Geert Bekkering)

    Van samen de natuur in tot Bevrijdingsdag en carnaval. Veel oude foto’s van feestende mensen in Enschede.

14. Foto’s van Brusse.
    (ca. 2 x 45 min, Geert Bekkering)

    Een selectie van oude foto’s van Enschede, gemaakt door de bekende fotografenfamilie Brusse.

15. Enschede in de 19^{e} eeuw.
    (ca. 2 x 45 min, Geert Bekkering)

    Vanaf de Franse tijd tot de eerste wereldoorlog. Enschede heeft zich vooral na de stadsbrand van 1862, stormachtig ontwikkeld. Van een kleine provinciestad, vrijwel geheel binnen de grachten, groeide het tot honderdduizend inwoners met grote textielfabrieken. Een verhaal met veel variatie over de Enschedese bevolking, goed onderbouwd, met niet altijd heel luchtige stof.

16. Opkomst van de textielindustrie in Twente.
    (ca. 2 x 45 min, Geert Bekkering)

    Vanaf ca 1700 (boerenwevers) via het Bombazijn-octrooi, de tijd van Patriotten en Orangisten en de Franse tijd tot in de 19^{e} eeuw. Besproken wordt waarom uiteindelijk (na 1870) Enschede de grootste textielstad werd. Maar heel Twente komt aan bod en ook de andere (metaal)industrie, als onderdeel van de Textiel. Aan de 20^{e} eeuw en het einde wordt kort aandacht besteed.

17. Tjaps.
    (ca. 45 min, Geert Bekkering)

    De Twentse textielindustrie heeft bij de geëxporteerde rollen katoen, de meest fantastische, kleurrijke merken gevoegd. Deze fantasievolle afbeeldingen zijn een lust voor het oog. Spreker laat er veel van zien. Er is nog weinig studie aan gebeurd, zodat de spreker ook kan uitleggen wat we er allemaal nog niet over weten.

18. De kapel in het veen.
    (ca. 45 min, Geert Bekkering)

    Een historische roman door Mani Beckmann. Deze roman speelt rond de Haarmühle tussen Alstätte in Haaksbergen. Rond 1670 komt een jongeman met een zigeunerfamilie naar de jaarmarkt (met vogelschieten) in Alstätte. Hij hoort dan van zijn pleegvader, dat die hem als baby gered heeft, want hij was bijna vermoord. De jongeman gaat uitzoeken wie hem heeft willen ombrengen en waarom. In deze roman spelen moord, liefde, smokkelen, de watermolen, de reformatie etc. een rol. Het is een echte roman (verzonnen), maar de historische feiten kloppen allemaal.

19. De oude binnenstad van Enschede.
    (PowerPointpresentatie, Jan Brummer)

    Een rondleiding door de Enschedese binnenstad met bijzondere verhalen.
    Fraai beelden de vroegere binnenstad van Enschede, te beginnen bij de spoorwegovergang in de Hengelosestraat en eindigend bij het Bouwhuistunneltje.

20. 75 jaar bevrijding van Enschede.
    (Jan Brummer)

    Aan de hand van foto's uit het Brusse archief worden de festiviteiten rond de bevrijding van Enschede getoond.

21. De Krim, het Overschot en Sebastopol.
    (Jan Brummer)

    Presentatie over De Krim, het Overschot en Sebastopol, straten met afdakswoningen die in het jaar na de stadsbrand van 1862 gebouwd werden.
    Deze PowerPoint presentatie bevat 34 foto's/plaatjes.

22. Deurningerstraat.
    (Jan Brummer)

    Foto's van de Deurningerstraat vanaf de Hengelosestraat tot de Vanekerweg/Horstlindelaan.

23. Enschede noord.
    (Jan Brummer)

    Oude en recente beelden van de Deurningerstraat en omgeving.

24. TET-tram 1 terug in Twente - Historie 1908 – 1933.
    (Jan Brummer)

    Over de historie, restauratie in Overloon en de aankomst in Haaksbergen.

25. Oude mannen- en vrouwenhuis.
    (Jan Brummer)

    De historie van het tehuis voor oude mannen en vrouwen aan de Molenstraat.

26. Roombeek vóór 2000.
    (Jan Brummer)

    Foto's van de wijk Roombeek van vóór de vuurwerkramp.

27. TET-tram 1. (2 presentaties)
    (Jan Brummer)

28. Deltex - Textielindustrie Enschede.
    (Jan Brummer)

    Presentatie over de historie van de textielindustrie vanaf 1835.

29. Ramie Union.
    (Jan Brummer)

    In 1903 opgericht voor de productie van gloeikousjes van ramiestengels. Later overgestapt op de productie van porselein, bakeliet en vele andere producten.
    Deze presentatie wordt voorafgegaan door een 10 minuten durende film over de productie van porselein bij de Koninklijke Mosa – Maastricht.

30. Langs de tramroute.
    (Jan Brummer)

    Beelden van Enschede waar je als trampassagier langs reed.

31. Brusse foto's bevrijding van Enschede.
    (Jan Brummer)

    Unieke beelden van opgeluchte en blije, bevrijde inwoners van Enschede.

32. Enschede Prentbriefkaarten 1895 – 1905.
    (Jan Brummer)

    39 ansichtkaarten die uitgegeven zijn tussen 1895 en 1905.
    Omdat vóór 1905 schrijven op de achterkant verboden is, staat geschreven tekst boven, naast en onder de foto.

33. Wijken “Boddenkamp-Lasonder-’t Zeggelt”.
    (Georges Schafraad)

    Ontstaansgeschiedenis en historische foto's van de wijken Boddenkamp, Lasonder en ’t Zeggelt.

34. Wijken “Ribbelt-De Laares”.
    (Georges Schafraad)

    Ontstaansgeschiedenis en historische foto's van de wijken Rebbelt en De Laares.

35. Wijk “De Bothoven” van vroeger naar nu.
    (ca. 90 min, Georges Schafraad)

    Ontstaansgeschiedenis en historische foto's van de wijk De Bothoven.

Cursus

01. Geschiedenis van het Twentse landschap.
    (Een serie 4 of 5 keer 90 minuten.)

    01.a De prehistorie van Twente
    Uiteraard met de geologische situatie (de bodem), maar vooral de manier waarop de mensen daar in de steentijd gebruik van maakten en wat ze eraan beïnvloedden.
    01.b De boeren
    Vanaf de bronstijd hebben boeren het landschap nogal veranderd. Maar het verhaal doet in grote lijnen wel aan als 'grootmoeders tijd, maar dan primitiever'.
    01.c Middeleeuwen
    We weten niet precies wat Saksische en Frankische 'heersers' in Twente precies veroorzaakten, maar de landbouw veranderde langzaam (en daarmee het landschap), het markestelsel ontstaat en dorpen en steden komen op.
    01.d Verbindingen
    Paden, houtwallen, beken, kanalen, spoorwegen, snelwegen etc., allemaal hebben ze ons Twentse landschap veranderd. Tot ca 19.00 waren dat biologisch/landschappelijke veranderingen.
    01.e Industrieel landschap
    Vanaf ca 1850 komen er grotere bedrijven bij de Twentse steden. Die hebben uiteraard grote invloed, door de toegenomen bevolking, het transport, de veranderde productiemethoden van de agrariërs, en wel meer.
    01.a+b Prehistorie en boeren gecombineerd.

Films

01. Oude filmpjes van Enschede.
    (ca. 2 x 45 min, Geert Bekkering)

    Meestal slechte kwaliteit filmpjes, maar wel heel apart om echte bewegende beelden van vroeger te hebben.

02. Afscheid burgemeester Edo Bergsma.
    (ca. 3,5 min, Jan Brummer)

    Vertrek vanuit zijn woonhuis Sonnevanck naar het Van Heekpark waar velen hem uitzwaaien.

03. Bevrijding van Enschede 1 april 1945.
    (ca. 25 min, Jan Brummer)

04. Bruin Goud - Turfwinning 1933.
    (ca. 60 min, Jan Brummer)

    Een boeiende film over turfstekers, de verwerking van turf en de export naar vele oorden. Weliswaar niet in onze regio, maar één op één vergelijkbaar met het Aamsveen en de Broekheurne.

05. De Wegwijzer - ombouw gasapparatuur 1966.
    (ca. 43 min, Jan Brummer)

    Als gevolg van de vondst van de aardgasbel in Slochteren moesten de branders in gasfornuizen, ovens en geisers vervangen worden aangezien deze alleen voor stadsgas geschikt waren.

06. Het geweten van een stad - Ds. Overduin.
(ca. 70 min, Jan Brummer)

Dankzij de inzet van ds. Overduin hebben honderden Joodse inwoners van Enschede de Tweede Wereldoorlog overleefd. De film doet verslag van zijn onuitputtelijke gedrevenheid.

07. Jubileum pastoor Hartman - Mariakerk 1938.
(ca. 8 min, Jan Brummer)

In augustus 1938 vierde bouwpastoor Hartman van de Mariakerk, gebouwd in 1927, zijn 25-jarig priesterjubileum. We zien zijn tocht in een landauer vanaf de Hengelosestraat tot de kerk aan de Deurningerstraat.

08. Lonneker Melkfabriek productieproces 1955.
(ca. 24 min, Jan Brummer)

Een kijkje in de jaren vijftig hoe de melk bij de boeren in de regio wordt opgehaald en in de melkfabriek op de hoek van de Kottendijk en de Raiffeisenstraat verwerkt wordt.

09. Menko-Spinnerij Oosterveld 1947.
(ca. 38 min, Jan Brummer)

Een film over de productie van garens en stoffen gemaakt t.g.v. de 70^{e} verjaardag van de heer Menko.

10. Mobilisatie 1939 en bevrijding 1 april 1945.
(ca. 15 min, Jan Brummer)

11. Onze Schuilkelder + bevrijding 1 april 1945.
(ca. 17 min, Jan Brummer)

Beelden van het bouwen van een schuilkelder en de bevrijding.

12. Twente Toen (vanaf 1926).
(ca. 30 min, Jan Brummer)

Historische film over het Twentse landschap, de folklore, de industrie en enkele bijzondere gebeurtenissen vanaf 1926 met commentaar van Prof. Dr. Anne van de Meiden.

13. Twente 1928 – 1953.
(ca. 41 min, Jan Brummer)

Filmbeelden van het dagelijkse leven van 1928 t/m 1953 in Twentse dorpen en steden en op het platteland.

14. Uitstapjes Buurtver. K.W.A.B.Z. 1945 en 1949.
(ca. 50 min, Jan Brummer)

KWABZ staat voor: Kalanderstraat, Wilhelminastraat, Alsteedsestraat, Beukinkstraat en Zuiderhagen. Kinderen en volwassenen genieten na de bevrijding van gezamenlijke uitstapjes.

15. Uitstapjes Tetem personeel 1947/49/50 en 52.
(ca. 57 min, Jan Brummer)

De titel spreekt voor zich. Meerdere fabrieken organiseerden uitstapjes voor hun werknemers.

16. Vredestein productieproces.
(ca. xx min, Jan Brummer)

17. Wederopbouw Wissink's Möll in Usselo 1981.
(ca. xx min, PowerPoint, Jan Brummer)

18. Zo doo wiejleu dat' - 100 jaar Twente.
    (ca. 90 min, Jan Brummer)

19. d'Oale Markt 1860 – heden.
    (ca. 85 min, Jan Brummer)

    Een selectie van oude en recente foto's van de Oude Markt vormen de basis voor deze fascinerende reportage.

20. Bombardement De Veldkamp.
    (ca. 31 min, Jan Brummer)

    Op 22 februari 1944 werd de wijk Veldkamp zwaar getroffen door een bombardement van geallieerde vliegtuigen. In deze film komen veel ooggetuigen aan het woord.

21. Gemeente Reinigingsdienst ca. 1930.
    (ca. 22 min, Jan Brummer)

    In het boekje dat t.g.v. het 600-jarig bestaan van Enschede werd uitgegeven meldt burgemeester Edo Bergsma met trots dat Enschede één van de meest moderne reinigingsdiensten van het land heeft.

22. Het kippenhok op De Weele. (Bert Woudstra)
    (ca. 16 min, Jan Brummer)

    Kinderen vertellen over Joodse onderduikers die zich tijdens WO II in een kippenhok verstopten.

23. Mijn Twente.
    (ca. 65 min, Jan Brummer)

    Beelden over Twentse tradities en gebruiken en de textielindustrie.

24. Onthulling standbeeld Alphons Ariëns 16-6-1934.
    (ca. 15 min, Jan Brummer)

    Onder grote publieke belangstelling wordt op 16 juni 1934 het standbeeld van kapelaan Alphons Ariëns onthult op het toenmalige De Ruyterplein (nu Ariënsplein).

25. Restauratie van TET-tram 1.
    (ca. 27 min, Jan Brummer)

    Over de historie van de T.E.T., de tram als zomerhuisje in Overdinkel en de restauratie door Jos Koopmans in Overloon.

26. TET-tram 1. (4 filmpjes)
    (ca. 61 min, Jan Brummer)

    Historische rit in 1920, Reportage TV Oost, De tocht van Overloon naar Haaksbergen en de documentaire van 15 oktober 2025.

51. Mosa porselein- en tegelproductie.
    (ca. 10 min, Jan Brummer)

    Een film over de productie van porselein en tegels bij de Mosa fabrieken in Maastricht.
    Sluit perfect aan bij de presentatie van de Enschedese porseleinfabriek Ramie Union.

52. Molens van Holland.
(ca. 50 min, Jan Brummer)

Documentaire over de verschillende types wind- en watermolens in ons land. O.a. de Noordmolen in Delden, de Oostendorpermolen bij Haaksbergen en de watermolen van Singraven.

53. Alleman.
(ca. 108 min, Jan Brummer)

Een film van Bert Haanstra uit 1963 waarin hij voor een deel met een verborgen camera een beeld schetst van de Nederlanders.

Fietstocht

01. Langs beken en boerderijen ten zuiden van Enschede.
(ca. 3 uur, Geert Bekkering)

Een tocht van 5 km die start bij pannenkoekboerderij Le Pompidou in de Wesselerbrink. Langs eeuwenoude boerderijen en een kasteelplaats. Langs erven uit de Middeleeuwen. En langs drie verschillende beken, waar voortdurend door de boeren aan gegraven is en die nu zijn heringericht om in het veranderende klimaat water op te vangen en vast te houden.

02. Fietsen langs markestenen.
(Naar wens samen te stellen, Harry van der Sleen).

Wandeltocht

01. Wigboldroute van paal naar paal.
(ca. 2,5 uur, Harry van der Sleen)

Historische wandeling langs de palen die het Wigbold van het vroegere Enschede begrenzen. Ook verkrijgbaar als brochure te koop bij o.a. de SHSEL.

02. Rondleiding Boerenkerkhof.
(ca. 1 uur; Ben Snijders, Georges Schafraad)

Met speciale aandacht voor ca. 18 personen die voor Enschede van belang zijn geweest in maatschappelijk, economisch of cultureel opzicht.

Tentoonstelling

01. Deurningerstraat.

Expositie op <aantal> panelen over de historie van winkels en bedrijven in deze belangrijke invalsweg.

02. Hogeland.

Expositie op <aantal> panelen over de historie van winkels en bedrijven in de wijk Hogeland.

03. Kuipersdijk.

Expositie op <aantal> panelen over de historie van winkels en bedrijven in deze invalsweg vanuit Duitsland.

04. Bevrijding Enschede.

Expositie op <aantal> panelen over de bevrijding van Enschede op 1 april 1945 met foto’s van de bekende Enschedese fotograaf Brusse.

05. Etsen Anton Reuvers.

    Expositie van een groot aantal (ingekleurde) etsen met afbeeldingen van Enschede en Twente van deze bekende Enschedese kunstenaar.